

Plumb de George Bacovia

Simbolismul este curentul artistic apărut în ultimele două decenii ale veacului al XIX-lea teoretizat în 1886 de Jean Moreas în articolul-manifest "Le Symbolisme" care s-a manifestat ca o reacție împotriva retorismului romantic și a parnasianismului.

Estetica simbolistă se definește prin cultivarea unor sentimente vagi, neconturate deplin, sugerate prin simboluri cu multiple semnificații, prin imagini sinestezice, prin tehnica sugestiei, principiul corespondențelor pe care se construiește viziunea poetică, ori prin muzicalitatea deosebită a versurilor (obținută prin tehnica refrenului, prin recurență, figuri de sunet și prozodie).

Simbolismul românesc, reprezentat de o serie de poeți precum Ștefan Petică, Dimitrie Anghel, Alexandru Macedonski, Ion Minulescu își găsește expresia autentică și originală în poezia lui Bacovia. Universul poetic bacovian este întemeiat pe câteva obsesii stilistice prin care se operează o distanțare de romantism. Sub aparenta monotonie a câtorva simboluri cheie se află, de fapt, o conștiință neliniștită și tragică în orizontul căreia realitatea este despuiată de orice iluzii confortabile.

Poezia emblematică a universului liric bacovian este cea care deschide și dă titlu volumului de debut din 1916: „**Plumb**” (poem scris în 1911).

Metalul saturnian, *plumbul*, impune un simbol pe care se întemeiază întreaga viziune poetică bacoviană, căci griul, greutatea și consistența metalului exprimă cel mai bine oboseala copleșitoare a ființei, împietrirea datorată degradării și morții.

Nicăieri însă cuvântul plumb nu apare mai tragic repetat ca în poezia ce dă titlul primului volum bacovian și care, fără a fi o artă poetică propriu-zisă, concentrează toate temele majore ale universului său poetic. Plumbul, metalul alchimiștilor devine în textul simbolist metaforă absolută a existenței apăsătoare, monotone și mediocre, iremediabil captive în materie.

Poezia **Plumb** este o elegie care aduce în prim-plan tema eșecului existențial într-o lume artificială și tema morții. **Motivul liric** cu valoare de simbol aparțin și ele câmpului semantic al morții: *plumbul, cimitirul sicriile cavoul somnul vantul, frigul* și configurează decorul funerar, asociindu-se cu stări sufletesti confuze, tipic simboliste, precum: singurătatea, izolarea, disperarea, privirea în sine ca într-un străin.

Viziunea despre lume este sumbră, fără speranța de salvare, de un tragism asumat cu luciditate, poezia unei conștiințe înspăimântate de sine captive într-o lume-inchisoare, aflata în disoluție.

Se remarcă în text **lirismul de tip subiectiv** redat prin verbele la persoana I: *stam, am început, să strig* și prin formele pronominale (*amorul*) meu.

Titlul este așadar simbolul central reluat în fiecare catren de trei ori, totdeauna precedat de prepoziția simplă „de”, dând spațiului starea de cavou universal, căci lumea exterioară și cea sufletească se mineralizează sub efectul metalului toxic.

Semnificațiile simbolului *plumb* se construiesc pe baza corespondențelor dintre planul subiectiv și cel obiectiv, acesta asociind diferite tipuri de senzații: tactile- răceală, greutate, duritate- cu cele cromatice – gri sau galben căci, potrivit mărturisirii autorului: „ *Plumbul ars este galben. Sufletul ars este galben. Galbenul este culoarea sufletului meu.*”

Incipitul stă sub semnul verbului „a dormi”, înzestrat de poet cu înțelesul de somn mortuar: „*Dormeau adânc sicriile de plumb*” – verbul conjugat la imperfect reliefând durata prelungită parcă la infinit a somnului ce împietrește lumea.

Structural, poezia surprinde în cele două catrene perfect simetrice, atât la nivelul sintaxei poetice, cât și al structurii metriche două planuri: cel al realității exterioare și cel al realității lăuntrice, aflate într-o relație de corespondență definitivă pentru estetica simbolistă. Spre deosebire de romantici,

Bacovia disociază realitatea exterioară ostilă de cea interioară în care eul poetic se izolează, dar fără a obține un sentiment al confortului sufletesc.

Strofa întâi se circumscrie spațiului claustal, al singurătății, al captivității: *cavoul, sicriul* devin aici metafore explicite ale morții, simboluri ale vidului existențial în care ființa este captivă. Dominanța lexicală aparținând câmpului semantic funerar: *sicriu, cavou, mort* sugerează monotona artificialitate menită să inducă ideea alienării universului uman. Chiar elementele vegetale sugerate prin cuvântul *flori* își pierd prospețimea, culorile și parfumurile, devenind și ele obiecte uscate, fără viață.

Somnul mortuar, de plumb, ia treptat în stăpânire toată lumea materialității, între poet și această realitate împietrită în tiparele morții instituindu-se un raport fragil și nesigur, torturant: „*Stam singur în cavou și era vânt.*” Versul aceasta conține singura referire din strofă la eul liric, ipostaziat aici drept însingurat, înconjurat de semnele morții, în nemișcare, trăind acut conștiința neputinței salvării.

Strofa a doua debutează sub semnul tragicului, existențial, generat de dispariția afectivității, de imposibilitatea împlinirii prin iubire. De altminteri, lirica bacoviană demitizează imaginea cuplului fericit din lirica romantică, înfățișându-i pe îndrăgostiți ca pe niște ființe izolate, bolnave și predestinate eșecului afectiv.

În **Plumb** poetul se imaginează veghind lângă sentimentul pierdut, așa cum cei apropiați își priveghează ritualic morții – imperfectul verbului sugerând aceeași prelungire temporală: „*Dormea întors amorul meu de plumb*”. *Somnul întors* devine astfel metafora îndepărtării definitive de viață – imaginea întoarcerii cu fața spre apus, ca întoarcere spre moarte regăsindu-se în literatura română și la Blaga sau la Sadoveanu.

Moartea acestui amor (poetul preferând cuvântul sinonimelor precum iubire sau dragoste) sugerează nu doar efemeritatea iubirii, ci chiar moartea mitului dragostei, conștiința acestei pierderi sporind sentimentul amarei singurătăți și disperarea poetului: „...și-am început să-l strig.”

Priveghind iubirea/iubita, eul liric exprimă starea disperată a ființei ce nu mai are căi de scăpare: „*Stam singur lângă mort (...) și era frig.*” – imagine tragică și absurdă a înstrăinării de sine.

Finalul aduce în prim-plan imaginea unui înger al iubirii cu aripile căzute ce atârnă moarte precum membrele înțepenite ale unui decedat – poetul imaginând aici un zbor în jos ce exprimă metaforic bacovianul sentiment al prăbușirii în somnul materiei încremenite ori în abisul lăuntric.

Expresivitatea are surse multiple, în plan morfosintactic, fonetic, prozodic și lexical. . Astfel, la nivel fonetic, se remarcă predominanța sunetelor în registru grav, sonoritățile lugubre sugerând aceeași închidere a spațiului: *plumb, vesmânt, vânt*. De asemenea, stridența unora dintre sunete redă sentimentul acut al disconfortului: „*și scârțâiau*”.

La nivel morfologic, verbele la imperfect: *dormeau, stam, atârnav, scârțâiau* prelungesc, parcă, nedeterminat această stare de apăsare, permanentizând angoasa.

La nivel lexical, din cele 51 de unități lexicale ale textului, 17 aparțin câmpului semantic al morții, care alături de repetarea obsesivă a cuvântului plumb și de rimele cu tonalități închise (*vesmânt/vânt, strig/frig*) sugerează aceeași idee a monotoniei obsedante într-un spațiu al claustării.

La nivel prozodic poemul este alcătuit simplu din două catrene cu rimă îmbrățișată, ritm iambic și măsură de 10 silabe, în termeni simetrici ce sugerează liniaritatea existențială. Muzicalitatea interioară este stridentă mai ales prin imagini auditive: „*scârțâiau coroanele de plumb*”, „*am început să-l strig*”.

Astfel, prin atmosferă, muzicalitate, folosirea sugestiei, a simbolurilor și a corespondențelor, dar și prin zugrăvirea stărilor sufletești de angoasă și monotonie existențială, poezia **Plumb** se încadrează în estetica simbolistă,

În legătură cu atmosfera acestui poem ce conferă esteticii simbolistice românești profunzimea de substanță de viziune și de expresie, critica literară a vorbit despre **infernul bacovian** căruia îi este proprie rupțura de iluzie, de visare romantică, ființa însingurată trăind sub semnul lui „a fi” ca formă de suferință, într-o lume încremenită, de plumb.